

COMPITI DELLE VACANZE

classe 4A

anno scolastico 2023-24

ITALIANO

+ LETTURE:

1. Un "classico" del Novecento italiano tra i seguenti:

A. I. CALVINO, *Il sentiero dei nidi di ragno*

B. E. Morante, *La storia* (chi legge questo libro ne dovrà scegliere soltanto un altro tra quelli indicati ai punti 2 e 3)

2. M. Balzano, *Resto qui*

3. Un romanzo a scelta fra i seguenti:

A. Carati, *E poi saremo salvi*

G. Fontana, *Morte di un uomo felice*

F. Massimi, *Se esiste un perdono*

D. Mencarelli, *Tutto chiede salvezza*

I. Tuti, *Fiore di roccia*

+ A SETTEMBRE (NEI PRIMI GIORNI DI LEZIONE) VERRÀ VERIFICATO LO STUDIO DI FOSCOLO. QUESTE LE PAGINE DI RIFERIMENTO: 500-506 (NOTIZIE BIOGRAFICHE), 507-512 (IDEE E POETICA), 513-519 (ORTIS), 539-540 (ODI E SONETTI), 557-560 (*DEI SEPOLCRI*). TESTI: T1, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10. PER IL CARME *DEI SEPOLCRI* (T12) TIENI PRESENTE LO SCHEMA ALLEGATO IN CLASSROOM E SOFFERMATI SULLA LETTURA DEI VERSI 1-90 E 151-212. LEGGI POI CON MOLTA ATTENZIONE L'ANALISI DEL TESTO ALLE PP. 574-576.

LATINO

+ TRADUCI I TESTI DI SANT'AGOSTINO CHE TROVI ALLA PAGINA SEGUENTE (SONO PARZIALMENTE PRESENTI ANCHE SUL VOL. 3 DEL LIBRO DI LATINO). RIGUARDANO IL TEMA DEL TEMPO, CHE TRATTEREMO ALL'INIZIO DEL PROSSIMO ANNO.

+ PER LA FINE DI SETTEMBRE: LEGGI LA FAVOLA DI AMORE E PSICHE (TRATTA DAI LIBRI IV-VI DELLE *METAMORFOSI DI APULEIO*; LA PUOI TROVARE SU INTERNET OPPURE IN COMMERCIO IN DIVERSE EDIZIONI: FELTRINELLI, NEWTON COMPTON, BUR, EINAUDI...)

Agostino, *Confessiones*, XI, 14, 17

Quid est ergo tempus? Si nemo ex me quaerat, scio; si quaerenti explicare velim, nescio; fidenter tamen dico scire me, quod, si nihil praeteriret, non esset praeteritum tempus, et si nihil adveniret, non esset futurum tempus, et si nihil esset, non esset praesens tempus. Duo ergo illa tempora, praeteritum et futurum, quomodo sunt, quando et praeteritum iam non est et futurum nondum est? Praesens autem si semper esset praesens nec in praeteritum transiret, non iam esset tempus, sed aeternitas. [...]

XI, 16-17

Et tamen, domine, sentimus intervalla temporum, et comparamus sibimet, et dicimus alia longiora et alia breviora. Metimur etiam, quanto sit longius aut brevius illud tempus quam illud, et respondemus duplum esse hoc vel triplum, illud autem simplum aut tantum hoc esse quantum illud. Sed praetereuntia metimur tempora, cum sentiendo metimur; praeterita vero, quae iam non sunt, aut futura, quae nondum sunt, quis metiri potest, nisi forte audebit quis dicere metiri posse quod non est? cum ergo praeterit tempus, sentiri et metiri potest, cum autem praeterierit, quoniam non est, non potest.

Quaero, pater, non adfirmo: Deus meus, praeside mihi et rege me. Quisnam est, qui dicat mihi non esse tria tempora, sicut pueri didicimus puerosque docuimus, praeteritum, praesens et futurum, sed tantum praesens, quoniam illa duo non sunt? An et ipsa sunt, sed ex aliquo procedit occulto, cum ex futuro fit praesens, et in aliquod recedit occultum, cum ex praesenti fit praeteritum? Nam ubi ea viderunt qui futura cecinerunt, si nondum sunt? Neque enim potest videri id quod non est, et qui narrant praeterita, non utique vera narrant, si animo illa non cernerent: quae si nulla essent, cerni omnino non possent. Sunt ergo et futura et praeterita.

XI, 18

Sine me, Domine, amplius quaerere, spes mea; non conturbetur intentio mea. Si enim sunt futura et praeterita, volo scire, ubi sint. Quod si nondum valeo, scio tamen, ubicumque sunt, non ibi ea futura esse aut praeterita, sed praesentia. Nam si et ibi futura sunt, nondum ibi sunt, si et ibi praeterita sunt, iam non ibi sunt. Ubicumque ergo sunt, quaecumque sunt, non sunt nisi praesentia. Quamquam praeterita cum vera

narrantur, ex memoria proferuntur non res ipsae, quae praeterierunt, sed verba concepta ex imaginibus earum, quae in animo velut vestigia per sensus praetereundo fixerunt. Pueritia quippe mea, quae iam non est, in tempore praeterito est, quod iam non est; imaginem vero eius, cum eam recolo et narro, in praesenti tempore intueor, quia est adhuc in memoria mea. [...]

Cum ergo videri dicuntur futura, non ipsa, quae nondum sunt, id est quae futura sunt, sed eorum causae vel signa forsitan videntur, quae iam sunt: ideo non futura, sed praesentia sunt iam videntibus, ex quibus futura praedicantur animo concepta. Intueor auroram: oriturum solem praenuntio. Quod intueor, praesens est, quod praenuntio, futurum: non sol futurus, qui iam est, sed ortus eius, qui nondum est: tamen etiam ortum ipsum nisi animo imaginarer, sicut modo cum id loquor, non eum possem praedicere. Sed nec illa aurora, quam in caelo video, solis ortus est, quamvis eum praecedat, nec illa imaginatio in animo meo: quae duo praesentia cernuntur, ut futurus ille ante dicatur. Futura ergo nondum sunt, et si nondum sunt, non sunt, et si non sunt, videri omnino non possunt; sed praedici possunt ex praesentibus, quae iam sunt et videntur. [...]

XI, 26, 33; 27, 36

Inde mihi visum est nihil esse aliud tempus quam distentionem: sed cuius rei, nescio, et mirum, si non ipsius animi. Quid enim metior, obsecro, Deus meus, et dico aut indefinite: “Longius est hoc tempus quam illud”, aut etiam definite: “Duplum est hoc ad illud”? Tempus metior, scio; sed non metior futurum, quia nondum est, non metior praesens, quia nullo spatio tenditur, non metior praeteritum, quia iam non est. Quid ergo metior? [...]

In te, anime meus, tempora metior. Noli mihi obstrepere, quod est: noli tibi obstrepere turbis affectionum tuarum. In te, inquam, tempora metior.

Istituto S. Ambrogio
SALESIANI DON BOSCO
MILANO

LICEO CLASSICO E LICEO SCIENTIFICO

SCUOLA PARITARIA D.M. 10.01.2002